

### **Referat wygłoszony w dniu 31 marca 2025 r. na posiedzeniu Komisji Orientalistycznej Oddziału PAN w Krakowie**

**dr hab. Michał Bzinkowski, prof. UJ**

Uniwersytet Jagielloński

Wydział Filologiczny

Instytut Filologii Klasycznej

e-mail: [michal.bzinkowski@uj.edu.pl](mailto:michal.bzinkowski@uj.edu.pl)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4377-4415>

### **„Rozjuszone, bezbożne psy” – obrazy Turków w greckich lamentach na upadek Konstantynopola**

Obraz turkokracji, czyli okresu panowania Turków między 1453 a 1821 r., w powszechnej świadomości Greków postrzegany jest stereotypowo – jednoznacznie negatywnie. Znajduje to potwierdzenie w literaturze XIX i XX w., historiografii, a także w greckich podręcznikach szkolnych. W swoim wystąpieniu chciałbym sięgnąć do początków stereotypów na temat turkokracji i poszukać źródeł negatywnych wizerunków Turków i Mehmeta II w greckich wernakluarnych lamentach na upadek Konstantynopola w 1453 roku. W tym celu posłużę się wybranymi, anonimowymi lamentami powstałymi między XV a XVII w., takimi jak m.in.: *Lament nad upadkiem Konstantynopola* (*Ανακάλημα της Κωνσταντινόπολης*, XV w.), *Zdobycie Konstantynopola* (*Άλωσις Κωνσταντινουπόλεως*, XVI w.) oraz *Tren na Konstantynopol* (*Θρήνος της Κωνσταντινουπόλεως*, XVII w.). Analiza epitetów i frazeologizmów odnoszących się do Turków z jednej strony potwierdza utrwalone w późniejszych wiekach stereotypy, z drugiej odsłania nieoczywistą i niekiedy zaskakującą perspektywę spojrzenia na osmańską potęgę XV w.

#### **Literatura**

*Alois Konstantinoupoleos*, w: Zoras G., *Vizantini poiisis*, Athina 1956, s. 177-197.

*Anakalima tis Konstantinopolis*, w: Kriaras E., *Anakalima tis Konstantinopolis. Epimeleia E. Kriaras; Epimetro G. Kechajoglou*, Thessaloniki 2012, s. 21-27.

*Thrinosis Konstantinoupolis*, w: Pertusi A., *La caduta di Costantinopoli*, vol. II. *L'eco nel mondo*, Milano 2003, s. 378-387.

Millas I., *Tourkokratia: History and the Image of Turks in Greek literature*, w: *When Greeks Think About Turks. The view from Anthropology* (ed. by D. Theodossopoulos), London/New York 2007, s. 47-60.

Brewer D., *Greece, The Hidden Centuries. Turkish Rule from the Fall of Constantinople to Greek Independence*, London 2012.

Beck H.G., *Istoria tis vizantinis dimodous logotechnias*, (met. N. Eideneier), Athina 2009.

Deroche V., Vatin N., *Constantinople 1453, Des Byzantins aux Ottomans*, Textes et documents, réunis, traduits et présentés sous la direction de Vincent Deroche et Nicolas Vatin. Toulouse 2016.

Knös B., *L'histoire de la littérature néo-grecque: la période jusqu'en 1821*, Stockholm 1962.